

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ભારત સંઘ અને અન્ય

વિરુદ્ધ

મેસર્સ વિ. એસ. એન્જિનિયરિંગ (પી) લિમિટેડ

નવેમ્બર 16, 2006

[જસ્ટિસ એ. કે. માથુર અને જસ્ટિસ લોકેશ પંતા]

*આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, 1996-સેક્શન 11-રેલવે-
હાઈકોર્ટ માટે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક કલમ 11 હેઠળ આર્બિટ્રેટરની
નિમણૂકમાં વાજબી નથી, જ્યારે રેલવે સત્તાવાળાઓએ કરારની સામાન્ય શરતો
અનુસાર પહેલેથી જ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરી છે.*

પ્રતિવાદી-ઠેકેદારને રેલવે દ્વારા કચડી પથ્થરના વજનના પુરવઠા માટે અને તેને વેગનમાં લોડ કરવા માટે કામનો કરાર આપવામાં આવ્યો હતો.વિવાદ ઊભો થયો અને પ્રતિવાદીએ કરારની સામાન્ય શરતોની કલમ 64 હેઠળ મધ્યસ્થીની નિમણૂકની માંગ કરી.દાવાનો ચુકાદો આપવા માટે મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.

ત્યારબાદ, પ્રતિવાદીએ આબિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, 1996 ની કલમ 11 હેઠળ હાઈકોર્ટ સમક્ષ આબિટ્રેશન અરજી દાખલ કરી હતી, જેમાં વિવાદોને ઉકેલવા માટે આબિટ્રેટરની નિમણૂકની માંગ કરવામાં આવી હતી.ઉચ્ચ અદાલતે ન્યાયમૂર્તિ વાય વિરુદ્ધ નારાયણને મધ્યસ્થી તરીકે નિયુક્ત કર્યા.નારાજ અપીલકર્તાએ હાઈકોર્ટમાં રિટ અરજી દાખલ કરી હતી જે ફગાવી દેવામાં આવી હતી.એટલે વર્તમાન અપીલ.

અપીલને મંજૂરી આપતા કોર્ટે

ઠરાવ્યું:1. રેલવે અને જાહેર સંસ્થાઓ મધ્યસ્થીની નિમણૂક માટે ઠેકેદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી વિનંતી પર પ્રતિક્રિયા આપવામાં ખૂબ જ ધીમી છે.તેથી, જો કરાર કરનાર પક્ષ દ્વારા કરવામાં આવેલી વિનંતી પર સમયસર નિમણૂક

કરવામાં ન આવે, તો તે સરળતામાં કાયદાની કલમ 11 હેઠળ મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરવાની હાઈકોર્ટની સત્તાને નકારી કાઢવામાં આવશે નહીં. વહીવટી સત્તાવાળાઓને આ બાબત પર ઊંઘવાની અને નાગરિકોને કોઈ ઉપાય વિના છોડી દેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી. સત્તાવાળાઓ સતર્ક રહેશે અને તેમની નિષ્ફળતા ચોક્કસપણે અસરગ્રસ્ત પક્ષને કારણભૂત બનાવશે. જો જનરલ મેનેજર, રેલવે 30 દિવસની નોટિસની મુદત પૂરી થયા પછી અથવા પક્ષ ઉચ્ચ અદાલતનો સંપર્ક કરે તો પહેલાં મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક નહીં કરે, તો તે કિસ્સામાં, ઉચ્ચ અદાલત મધ્યસ્થી અને સમાધાન અધિનિયમ, 1996 ની કલમ 11 હેઠળ મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરવામાં સંપૂર્ણપણે ન્યાયી ગણાશે. તે હાઈકોર્ટની વિવેકબુદ્ધિ છે કે તેઓ કોઈપણ રેલવે અધિકારીની નિમણૂક કરી શકે છે અથવા તેઓ આપેલ પરિસ્થિતિ અનુસાર કોઈપણ હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશની નિમણૂક કરી શકે છે. [130-એફ-એચ]

2. રેલવેના જનરલ મેનેજરને આ આદેશની પ્રમાણિત નકલ પ્રાપ્ત થયાની તારીખથી 30 દિવસની અંદર મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે. આ રીતે નિયુક્ત મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ આ બાબતમાં પ્રવેશ કરશે અને મધ્યસ્થીની કાર્યવાહીનો શક્ય તેટલી ઝડપથી નિકાલ કરશે. પરિણામે, મધ્યસ્થી તરીકે જસ્ટિસ વાય.વી નારાયણની નિમણૂક રદ કરવામાં આવે છે. [131-એ-બી]

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ એમ. પી. ગુપ્તા (2004) 10 એસ. સી. સી. 504 પર આધાર રાખ્યો હતો.

દાતાર સ્વિચગિયર્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ટાટા ફાઇનાન્સ લિમિટેડ અને અન્ય, (2002) 8 એસ. સી. સી. 151; એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ પટેલ એન્જિનિયરિંગ લિમિટેડ અને અન્ય, [2005] 8 એસ. સી. સી. 618 અને કોંકણ રેલવે કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને અન્ય આવૃત્તિ એની કન્સ્ટ્રક્શન પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, (2002) 2 એસ. સી. સી. 388, નો સંદર્ભ સિવિલ એપેલેટ જ્યુરિસડિક્શન:2005 ના સિવિલ અપીલ નંબરો 6593-6594.

મધ્યસ્થી અરજી નંબર 60/1998 માં અનુક્રમે રિટ પિટિશન નંબર 2465/2001 અને એપ્લિકેશન નંબર 1615/2001 માં હૈદરાબાદ ખાતેની આંધ્ર પ્રદેશની ઉચ્ચ ન્યાયાલયના તારીખ 27-4-2001 અને 21-2-2002 ના અંતિમ ચુકાદાઓ અને આદેશોમાંથી.

વિકાસ સિંહ, એ.એસ.જી., વસીમ એ કાદરી, આર.સી. કથિયા, શ્રીમતી રેખા પાંડે, શિવા લક્ષ્મી, અમૃતા નારાયણ, અનિલ કટિયાર અને ડી.એસ. મહરા અપીલકર્તાઓ માટે.

પ્રતિવાદી માટે જી. રામકૃષ્ણ પ્રસાદ, ડૉક્ટર કે. પી. ક્યાલસનાથ, મોહમ્મદ વાસે ખાન, સુયોધન બાયરાપાનેની અને વેંકટ સુબ્રમણ્યમ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ એ. કે. માથુરે આપ્યો હતો. આ અપીલ આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશ સામે નિર્દેશિત છે.27/4/2001 ના વિવાદિત આદેશ દ્વારા રિટ અરજીઓના એક જૂથનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અમારી સમક્ષની અરજીનો પણ સમાવેશ થાય છે, જેમાં ઉચ્ચ અદાલતે આર્બિટ્રેશન એન્ડ કન્સીલીએશન એક્ટ, 1996 ની કલમ 11 હેઠળ મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરી હતી (ત્યારબાદ તેને 'ધ એક્ટ' તરીકે ઓળખવામાં આવશે).વર્તમાન અપીલમાં, અમે 2001 ની રિટ પિટિશન નંબર 2465, યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ મેસર્સ વી. એસ. એન્જિનિયરિંગ (પી) લિમિટેડ અને અન્ય સાથે સંબંધિત છીએ. જ્યાં સુધી હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા 27/4/2001 ના આદેશનો સંબંધ છે, તે આદેશમાં ઉઠાવવામાં આવેલા તમામ મુદ્દાઓ આ કોર્ટ દ્વારા એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ પટેલ એન્જિનિયરિંગ લિમિટેડ અને

અન્ય, 2005 8 એસ. સી. સી. 618 ના કેસમાં આ કોર્ટની સાત ન્યાયાધીશની બેન્ચ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવ્યા છે.તેથી, આ વર્તમાન અપીલમાં પડકારવામાં આવેલા હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચના આદેશની માન્યતાની તપાસ કરીને કોઈ હેતુ પૂરો કરવામાં આવશે નહીં કારણ કે તમામ મુદ્દાઓ એસબીપી એન્ડ કંપની (સુપ્રા.) ના નિર્ણયમાં આવરી લેવામાં આવ્યા છે, તેથી આ અપીલનો નિકાલ ઉપરોક્ત નિર્ણયના પ્રકાશમાં કરવામાં આવે છે.

બીજી અપીલને જન્મ આપતી સંક્ષિપ્ત હકીકતો એ છે કે મેસર્સ વી. એસ. એન્જિનિયરિંગ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, હૈદરાબાદને નદ્દાપાડુ ડેપો ખાતે 50mm મશીન ક્લશ્ડ સ્ટોન બેલાસ્ટનો પુરવઠો અને સ્ટેકિંગનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું અને તેને યાંત્રિક/મેન્યુઅલ માધ્યમો દ્વારા બી.ટી.વેગન માં રૂ. 5,02,20,000.00 ની કિંમતના 1.8 લાખ કમ જથ્થામાં લોડ કરવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું હતું.કરાર નંબર GM/W/SC/93/2 જે મોબિલાઇઝેશન એડવાન્સ અને મશીનરી અને પ્લાન્ટ એડવાન્સની ચુકવણી પૂરી પાડે છે તે કોન્ટ્રાક્ટર દ્વારા 19/4/1993 પર અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો.27/1/1993 ના સ્વીકૃતિ પત્ર અનુસાર પૂર્ણ થવાનો સમયગાળો 39 મહિનાનો હતો.સમજૂતી મુજબ કામ 26/4/1993 થી શરૂ થવાનું હતું અને 26/4/1996 દ્વારા દર વર્ષે 60,000 કમના દરે વજનનો પુરવઠો પૂરો પાડવાનું હતું.કોન્ટ્રાક્ટર ટેન્ડરની શરતો અનુસાર કામ શરૂ કરી શક્યો ન હતો અને

નવેમ્બર, 1997 સુધી માત્ર 88214 કમ પુરવઠો પૂરો પાડ્યો હોવાથી કોન્ટ્રાક્ટરના ચાલી રહેલા બિલમાંથી 1,01 કરોડ રૂપિયાની રકમનો દંડ વસૂલવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તા દંડની માફી અને પુરવઠાના પુનઃનિર્ધારણ માટેની ઠેકેદારની વિનંતી સાથે સંમત થયા ન હતા. તેથી, પક્ષો વચ્ચે વિવાદ ઊભો થયો અને કોન્ટ્રાક્ટરે કરારની સામાન્ય શરતોની કલમ 64 હેઠળ મધ્યસ્થીની નિમણૂકની માંગ કરી. ઠેકેદારની માંગને અનુસરીને મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક ઠેકેદારના દાવાનો ચુકાદો આપવા માટે કરવામાં આવી હતી. આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલે કાર્યવાહી શરૂ કરી અને કોન્ટ્રાક્ટરે આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પોતાનો દાવો રજૂ કર્યો. ત્યારબાદ, કોન્ટ્રાક્ટરે કાયદાની કલમ 11 હેઠળ હૈદરાબાદ ખાતે આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટ સમક્ષ 1998 ની તારીખ 16/10/1998 ની આર્બિટ્રેશન અરજી નંબર 60 દાખલ કરી હતી, જેમાં તારીખ 19/4/1993 ના કરારમાંથી ઉદ્ભવતા વિવાદને ઉકેલવા માટે મધ્યસ્થીની નિમણૂકની માંગ કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તા-યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયાએ પ્રતિવાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલી આર્બિટ્રેશન અરજીનો વળતો જવાબ આપીને અને આરોપોને નકારી કાઢીને વિરોધ કર્યો હતો. એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે જે કામ કરવામાં આવ્યું હતું તેના માટે ચૂકવણી કરવામાં આવી ન હતી તેવું કહેવું ખોટું હતું. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો હતો કે ચુકવણી કરારની શરતો અનુસાર કરવામાં આવી હતી અને રેલવે તરફથી કોઈ વિલંબ થયો ન હતો. એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે વિવાદને મધ્યસ્થતા માટે મોકલવાની વિનંતી

કરારની સામાન્ય કલમોની કલમ 63 અને 64 અનુસાર કરવાની રહેશે.કલમ 63 મુજબ, અરજી પ્રાપ્ત થયા પછી રેલવેએ તમામ બાબતો પરના નિર્ણયોને સૂચિત કરવા પડ્યા હતા, જેમાં કેપ્શન હેઠળ આવતી બાબતો સિવાયની બાબતો સામેલ હતી.ત્યારબાદ પ્રતિવાદીએ આ બાબતને મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલને મોકલવાની વિનંતી કરી હતી, કરારની સામાન્ય શરતોની કલમ 64 મુજબ રેલવેના જનરલ મેનેજરે વિવાદને મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલને મોકલવાની પ્રતિવાદીની વિનંતી સ્વીકારી હતી અને તે મુજબ, રેલવે અધિકારીઓના ચાર નામ રજૂ કરતો પત્ર 5.5.1998 પર મોકલવામાં આવ્યો હતો, જેમાંથી પ્રતિવાદીએ બે નામો સુધી નામાંકિત કરવાના હતા, જે કરારની સામાન્ય શરતોની કલમ 64 (3) (a) (ii) અનુસાર જરૂરી હતું.પ્રતિવાદીએ તેમને આપવામાં આવેલા ચાર નામોમાંથી એક નામ એટલે કે શ્રી આર. એન. રાઘવન પસંદ કર્યું હતું અને વિવાદને 20/8/1998 પર આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો.ત્યારબાદ કેટલાક અન્ય રેલવે અધિકારીઓની નિમણૂક કરવામાં આવી હતી.કેટલાક દાવાઓ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલને મોકલવામાં આવ્યા ન હતા.દરમિયાન સંપર્કકર્તાએ હાઈકોર્ટમાં અરજી દાખલ કરી હતી.હાઈકોર્ટે 28/11/2000 પર શ્રી જસ્ટિસ વાય. વી. નારાયણ ને વિવાદોને ઉકેલવા માટે મધ્યસ્થી તરીકે નિયુક્ત કર્યા અને તમામ 14 દાવાઓનો સંદર્ભ આપ્યો અને ફી પણ 2 લાખ રૂપિયા નક્કી કરી.1998 ની સિવિલ મિસેલેનિયસ પિટિશન નંબર 60માં પસાર કરવામાં આવેલા 28/11/2000 તારીખના આદેશથી નારાજ, અપીલકર્તાએ ડિવિઝન બેંચ

સમક્ષ મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરતા વિદ્વાન સિંગલ જજના આદેશને પડકારતી હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી.ડિવિઝન બેન્ચે આર્બિટ્રેશન એક્ટ, 1996 સંબંધિત વિવિધ મુદ્દાઓ સહિત મોટી સંખ્યામાં બાબતોને એકસાથે જોડી હતી અને તેના તારીખના 27/4/2001 આદેશ દ્વારા નિર્ણય લીધો હતો.આ આદેશને યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા દ્વારા પણ વર્તમાન અપીલ દાખલ કરીને પડકારવામાં આવ્યો હતો.હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે આ આદેશ દ્વારા આ વિષયને લગતી ભારત સરકારની અપીલનો નિકાલ કર્યો હતો અને નિર્દેશ આપ્યો હતો કે આ કેસની વિચિત્ર હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને કે રેલવેના જનરલ મેનેજરે પહેલેથી જ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની રચના કરી હોવાથી, અપીલકર્તાએ ઉપરોક્ત આદેશની તારીખ 28/11/2000 માં ફેરફાર કરવા/તેને ચાદ કરવા માટે વિદ્વાન સિંગલ જજનો સંપર્ક કરવો જોઈએ.તે અનુસાર અપીલકર્તાએ આદેશમાં ફેરફાર કરવા માટે વિનંતી કરતા વિદ્વાન સિંગલ જજનો સંપર્ક કર્યો હતો.લર્નડ સિંગલ જજે 21/2/2002 ના આદેશ દ્વારા ઉપરોક્ત અરજીને ફગાવી દીધી હતી.અરજીને નકારી કાઢતી વખતે, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

" આ અદાલતનો અભિપ્રાય છે કે જનરલ મેનેજર દ્વારા રચાયેલ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલને પરોક્ષ રીતે અલગ રાખવામાં આવે છે અને જે બાબતો આ અદાલત દ્વારા નિયુક્ત એકમાત્ર મધ્યસ્થીને મોકલીને સંદર્ભિત કરવામાં

આવી છે તે પહેલેથી જ પાછી ખેંચી લેવામાં આવી છે, તેથી જનરલ મેનેજર, રેલવે દ્વારા રચાયેલ આર્બિટ્રલ ટ્રિબ્યુનલની કામગીરીનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી.

આથી, આ આદેશ સામે વ્યથિત થઈને હાલની વિશેષ રજા અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી અને રજા આપવામાં આવી હતી.તેથી હાલની બંને અપીલ અંતિમ નિકાલ માટે અમારી સમક્ષ આવી છે.

અપીલકર્તા-યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા પતી હાજર રહેલા જાણીતા એડિશનલ સોલિસિટર જનરલે ધ્યાન દોર્યું છે કે કરારની સામાન્ય શરતોની કલમ 63 અને 64 મુજબ, આ અદાલતે કોઈ અનિશ્ચિત શરતોમાં એવું માન્યું છે કે મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની રચના કરારની સામાન્ય શરતો અનુસાર થવી જોઈએ, ઉચ્ચ અદાલતે કાયદાની કલમ 11 હેઠળ દખલ ન કરવી જોઈએ અને ઉચ્ચ અદાલતે રેલવેના જનરલ મેનેજર દ્વારા નિયુક્ત મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલને સ્વીકારવું જોઈએ.આ સંબંધમાં, વિદ્વાન એ. એસ. જી. એ ભારત સંઘ અને અન્ય વિરુદ્ધ એમ. પી. ગુપ્તા, 2004 10 એસ. સી. સી. 504 માં આ વિષય પર સીધા સંબંધ ધરાવતા આ અદાલતના નિર્ણય તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું હતું, જેમાં કરારની સામાન્ય શરતોની કલમ 64 ના સંદર્ભમાં રેલવે માટે મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક અંગે સમાન પ્રશ્ન આ અદાલત સમક્ષ આવ્યો હતો અને આ અદાલતે

ચુકાદો આપ્યો હતો કે જ્યાં બે રાજપત્રિત રેલવે અધિકારીઓની મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવે છે, ત્યાં ઉચ્ચ અદાલતે ઉચ્ચ અદાલતના નિવૃત્ત ન્યાયાધીશની એકમાત્ર મધ્યસ્થી તરીકે નિમણૂક કરવી જોઈએ નહીં અને એકમાત્ર મધ્યસ્થીની નિમણૂકને રદ કરવામાં આવી હતી.કરારની સામાન્ય શરતોની કલમ 63 અને 64 ની શરતો આપણા હાથમાં છે તેના જેવી જ છે.તે કિસ્સામાં પણ કરારની કલમ 64 પર આધાર રાખીને ભારતના મુખ્ય ન્યાયાધીશની અધ્યક્ષતાવાળી ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

" તેમાં બે રાજપત્રિત રેલવે અધિકારીઓની મધ્યસ્થી તરીકે નિમણૂક કરવામાં આવશે તેવી સ્પષ્ટ જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને, ન્યાયમૂર્તિ પી. કે. બાહરીને હાઈકોર્ટ દ્વારા એકમાત્ર મધ્યસ્થી તરીકે નિમણૂક કરી શકાતી નથી.માત્ર આ ટૂંકા આધાર પર, ન્યાયમૂર્તિ પી. કે. બહરીની એકમાત્ર મધ્યસ્થી તરીકે નિમણૂકની હદ સુધી પડકાર હેઠળના ચુકાદા અને આદેશને રદ કરવામાં આવે છે.આજથી 30 દિવસની અંદર, અહીં અપીલકર્તાઓ બે રાજપત્રિત રેલવે અધિકારીઓની મધ્યસ્થી તરીકે નિમણૂક કરશે.બે નવા નિયુક્ત મધ્યસ્થીઓ વધુ એક મહિનાના સમયગાળાની અંદર સંદર્ભમાં પ્રવેશ કરશે અને ત્યારબાદ મધ્યસ્થીઓ ત્રણ મહિનાના સમયગાળાની અંદર તેમનો ચુકાદો આપશે.

અગાઉ પણ દાતાર સ્વિચગિયર્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ટાટા ફાઈનાન્સ લિમિટેડ અને અન્ય, 2002 8 એસ. સી. સી. 151 ના કેસમાં તેમના લોર્ડશીપ્સે અવલોકન કર્યું છે કે અન્ય પક્ષ દ્વારા કરવામાં આવતી માંગ પર ત્રીસ દિવસની અંદર મધ્યસ્થીની નિમણૂક થવી જોઈએ અને નિમણૂક હજુ પણ થઈ શકે છે પરંતુ તે પહેલાં અન્ય પક્ષ અધિનિયમની કલમ 11 હેઠળ અદાલતમાં જાય છે. એવું જોવામાં આવ્યું હતું કે એકવાર અન્ય પક્ષ અદાલતમાં જાય પછી નિમણૂક કરવાનો અધિકાર અસ્તિત્વમાં નથી. વર્તમાન કેસમાં એવું જણાય છે કે રેલવેના જનરલ મેનેજરે પહેલેથી જ મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરી છે, પરંતુ તેમ છતાં, વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશે ભારત સંઘના વાંધાને નકારી કાઢ્યો છે અને ઉચ્ચ ન્યાયાલયના વિદ્વાન ન્યાયાધીશને મધ્યસ્થી તરીકે નિયુક્ત કર્યા છે.

આની સામે પ્રતિવાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની વિરુદ્ધ પટેલ એન્જિનિયરિંગ લિમિટેડના આ અદાલતના નિર્ણય તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું છે અને અન્ય, 2005 8 એસ. સી. સી. 618 એ સાત ન્યાયાધીશોની બેન્ચમાં બહુમતીથી કોંકર રેલવે કોર્પોરેશન લિમિટેડ અને અન્ય વિરુદ્ધ રાની કન્સ્ટ્રક્શન પ્રાઇવેટ લિમિટેડ, 2002 2 એસ. સી. સી. 388 માં આપવામાં આવેલા અગાઉના નિર્ણયને નકારી કાઢ્યો છે. જ્યાં સુધી એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની (સુપ્રા) ના કેસની વાત છે, તે પ્રતિવાદીના બચાવમાં આવી

શકતી નથી.પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે ફરિયાદ 47 તરફ અમારું ધ્યાન આકર્ષિત કર્યું કે આ ચુકાદામાં સંભવિત અનુસરણ હશે.પરંતુ તેમાં એવું નક્કી કરવામાં આવ્યું ન હતું કે જ્યારે કરાર મુજબ મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરવામાં આવે ત્યારે અદાલતે આ બાબતમાં દખલ કરવી જોઈએ કે ન કરવી જોઈએ, જ્યારે કે આ મુદ્દો ભારત સંઘ વિરુદ્ધ એમ. પી. ગુપ્તા (સુપ્રા) ના કેસમાં આ અદાલત દ્વારા અગાઉના ચુકાદા દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો છે.તેથી, એસ. બી. પી. એન્ડ કંપની (સુપ્રા) નો નિર્ણય પ્રતિવાદી માટે કોઈ મદદરૂપ ન હોઈ શકે.એવું પણ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે કે મધ્યસ્થતાની કાર્યવાહી લગભગ પૂર્ણ થઈ ગઈ છે.પરંતુ આ અદાલતે ચુકાદાની જાહેરાત પર રોક લગાવી દીધી છે.વર્તમાન કેસમાં, એમ. પી. ગુપ્તા (સુપ્રા) ના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને ત્રણ ન્યાયાધીશોની ખંડપીઠે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે જ્યારે પણ કરારમાં રેલવેના જનરલ મેનેજર દ્વારા મધ્યસ્થી તરીકે સમાન દરજ્જાના બે રાજપત્રિત રેલવે અધિકારીઓની નિમણૂક માટે ખાસ જોગવાઈ કરવામાં આવે છે, ત્યારે તે કિસ્સામાં કોર્ટે જનરલ મેનેજરને નિમણૂક કરવા માટે આ અક્ષાંશ આપવો જોઈએ.

જો કે, આ કેસ સાથે વિદાય લેતા પહેલા આપણે એ પણ અવલોકન કરી શકીએ છીએ કે રેલવે અને જાહેર સંસ્થાઓ મધ્યસ્થીની નિમણૂક માટે ઠેકેદાર દ્વારા કરવામાં આવેલી વિનંતી પર પ્રતિક્રિયા આપવામાં ખૂબ જ ધીમી છે.તેથી, જો કરાર કરનાર પક્ષ દ્વારા કરવામાં આવેલી વિનંતી પર સમયસર નિમણૂક

કરવામાં ન આવે તો તે કિસ્સામાં કાયદાની કલમ 11 હેઠળ મધ્યસ્થીની નિમણૂક કરવાની હાઈકોર્ટની સત્તાને નકારી કાઢવામાં આવશે નહીં.અમે વહીવટી અધિકારીઓને આ બાબતે ઊંઘી જવાની અને નાગરિકોને કોઈ ઉપાય વિના છોડી દેવાની મંજૂરી આપી શકતા નથી.સત્તાવાળાઓ સતર્ક રહેશે અને તેમની નિષ્ફળતા ચોક્કસપણે અસરગ્રસ્ત પક્ષને કારણભૂત બનાવશે.જો જનરલ મેનેજર, રેલવે 30 દિવસની નોટિસની મુદત પૂરી થયા પછી અથવા પક્ષ ઉચ્ચ અદાલતનો સંપર્ક કરે તો પહેલાં મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક નહીં કરે, તો તે કિસ્સામાં, ઉચ્ચ અદાલત કાયદાની કલમ 11 હેઠળ મધ્યસ્થીની નિમણૂકમાં સંપૂર્ણપણે ન્યાયી ગણાશે. તે હાઈકોર્ટની વિવેકબુદ્ધિ છે કે તેઓ કોઈપણ રેલવે અધિકારીની નિમણૂક કરી શકે છે અથવા તેઓ આપેલ પરિસ્થિતિ અનુસાર કોઈપણ હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશની નિમણૂક કરી શકે છે.

અમારી ઉપરોક્ત ચર્ચાના પરિણામે, અમે આ અપીલને મંજૂરી આપીએ છીએ, ઉચ્ચ અદાલતના આદેશોને રદ કરીએ છીએ.અમે રેલવેના જનરલ મેનેજરને આ આદેશની પ્રમાણિત નકલ મળ્યાની તારીખથી 30 દિવસની અંદર મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલની નિમણૂક કરવા નિર્દેશ આપીએ છીએ.આ રીતે નિયુક્ત મધ્યસ્થી ટ્રિબ્યુનલ આ બાબતમાં પ્રવેશ કરશે અને મધ્યસ્થીની કાર્યવાહીનો શક્ય તેટલી ઝડપથી નિકાલ કરશે.પરિણામે, ન્યાયમૂર્તિ વાય. વી. નારાયણની

મધ્યસ્થી તરીકેની નિમણૂક રદ કરવામાં આવે છે.ખર્ચ અંગે કોઈ ઓર્ડર નહીં હોય.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.